

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

06 august 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte

Judecătorii

Timofti Vladimir

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor

judecând fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, de către avocatul Dănoi Ion în numele inculpatului și de către inculpat, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 martie 2019, în cauza penală în privința lui

Țurcanu Ștefan xxxxx, născut la xxxxx, originar xxxxx, domiciliat xxxxx,

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 22.06.2018 - 17.12.2018;

Instanța de apel: 24.01.2019 - 06.03.2019;

Instanța de recurs: 14.05.2019 - 06.08.2019.

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 17 decembrie 2018, Țurcanu Ștefan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza:

- art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, la 12 (doisprezece) ani închisoare;
- art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, la 12 (doisprezece) ani închisoare;
- art. 171 alin. (1) Cod penal, la 4 (patru) ani închisoare.

În temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Țurcanu Ștefan i-a fost stabilită pedeapsa definitivă 16 (șaisprezece) ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

Solicitarea acuzatorului de stat cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat în fapt, că Țurcanu Ștefan, într-o zi nestabilită de organul de urmărire penală din vara anului

2006, aflându-se împreună cu fiica sa xxxxx, minoră la acel moment, în domiciliul său din xxxxx, știind cu certitudine că ultima nu a împlinit vârsta de 14 ani, adică că acțiunile sale sunt îndreptate cu bună știință împotriva unei persoane minore până la 14 ani, aflată în grijă, ocrotirea, protecția și educarea lui, deoarece la acel moment soția sa era plecată peste hotarele RM, urmărind scopul satisfacerii poftei sexuale, conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, consecințele care pot surveni și dorind producerea acestora, profitând de imposibilitatea ei de a se apăra și de a-și exprima voința în virtutea vârstei fragede, prin constrângere fizică și psihică, a culcat-o forțat pe pat, dezbrăcând-o de haine și urcându-se peste ea cu intenția întreținerii unui raport sexual în formă obișnuită, xxxxx, iar ca urmare al refuzului ei, i-a astupat gura cu mâna, amenințând-o cu un cuțit pe care îl ținea în altă mână, acțiuni care au fost încadrate în baza art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, cu calificativele violul, adică raportul sexual, profitând de imposibilitatea persoanei de a se apăra și de a-și manifesta voința, în prezența agravantei asupra unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani aflată în grija, ocrotirea, protecția și educarea făptuitorului.

Tot el, într-o zi nestabilă de organul de urmărire penală din vara anului 2008, aflându-se împreună cu fiica sa minoră la acel moment pe nume xxxxx, în ograda gospodăriei sale din xxxxx, știind cu certitudine că acțiunile sale sunt îndreptate cu bună știință împotriva unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani, aflată în grija, ocrotirea, protecția și educarea lui, deoarece, la acel moment, soția sa era plecată peste hotarele RM, urmărind scopul satisfacerii poftei sale sexuale, conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, consecințele care pot surveni și dorind producerea acestora, profitând de imposibilitatea ei de a se apăra și de a-și exprima voința în virtutea vârstei fragede, prin constrângere fizică și psihică, xxxxx, astfel întreținând cu ea forțat un raport sexual în formă obișnuită, acțiuni care au fost încadrate la art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, cu calificativele violul, adică raportul sexual, profitând de imposibilitatea persoanei de a se apăra și de a-și manifesta voința, în prezența agravantei asupra unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani aflate în grija, ocrotirea, protecția și educarea făptuitorului.

La fel și în seara de 07 august 2017, aproximativ la ora 22:00, deplasându-se împreună cu locuitoarea xxxxx pe o stradă din nemijlocita apropiere a gospodăriei sale din același sat, urmărind scopul satisfacerii poftei sexuale, conștientizând caracterul prejudiciabil al acțiunilor și consecințele ce pot surveni, dorind producerea lor și profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și exprima voința, prin constrângere fizică și psihică, contrar voinței, apucând-o de mâna dreaptă, a culcat-o forțat pe un scaun de lângă poarta gospodăriei sale, întreținând cu ea forțat un raport sexual în formă obișnuită, acțiuni care au fost încadrate în baza art. 171 alin. (1) Cod penal, cu calificativele violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința.

3. Procurorul a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care lui Țurcanu Ștefan, recunoscut vinovat de

săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. art. 171 alin. (3) lit. a), b); 171 alin. (3) lit. a), b); 171 alin. (1) Cod penal să-i fie stabilite următoarele pedepse:

- în baza art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal - pedeapsa închisorii pe termen de 20 ani, cu executarea în penitenciar de tip închis;
- în baza art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal - pedeapsa închisorii pe termen de 20 ani, cu executarea în penitenciar de tip închis;
- în baza art. 171 alin. (1) Cod penal - pedeapsa închisorii pe termen de 5 ani, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis.

Conform prevederilor art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor, să-i fie stabilită pedeapsa definitivă pe termen de 25 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

A mai solicitat procurorul și încasarea din contul inculpatului în beneficiul statului a sumei de 22708 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

În argumentarea apelului acuzatorul de stat a invocat dezacordul cu blândețea pedepsei aplicate de către prima instanță, considerând că au fost ignorate prevederile art. 75-88 Cod penal.

În opinia acuzatorului de stat, instanța de judecată nu a ținut cont de atitudinea inculpatului față de faptele comise, de lipsa căinței sincere, precum și de faptul că Țurcanu Ștefan a săvârșit mai multe infracțiuni excepționat de grave cu caracter sexual în privința propriilor copii, care erau la o vârstă fragedă, inculpatul nu este la prima abatere de la legea penală, nu a mers pe calea corijării, nu este încadrat în câmpul muncii și nu are ocupație permanentă, fapt ce permite a presupune continuitatea activității sale criminale.

Astfel, acuzatorul de stat a pledat pentru o pedeapsă mai aspră, întru realizarea scopului legii penale de corectare și reeducare a inculpatului.

De asemenea a menționat apelantul, că prima instanță nu a ținut cont de prevederile art. 385 alin. (1) pct. 14) Cod pe procedură penală și greșit a respins solicitarea acuzării privind încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului, or, aceasta de asemenea ar atrage după sine reeducarea inculpatului.

3.1. Avocatul Darii Vladimir în numele inculpatului a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia cu pronunțarea unei hotărâri de achitare, din motiv că faptele nu au fost comise de inculpat.

În argumentarea apelului a invocat, că prima instanță nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. art. 8, 100 alin. (4), 101 și 389 Cod de procedură penală, ce se referă la cercetarea multilaterală, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei, nejustificat acordând mai multă credibilitate depozițiilor contradictorii ale victimelor xxxxx, din declarațiile cărora nu rezultă, că ar fi avut loc un viol consumat, acuzațiile aduse de ele în acest sens, fiind influențate de intenția de răzbunare a fostei soții xxxxx din cauza unui litigiu imobiliar, lăsând fără apreciere declarațiile inculpatului de nerecunoaștere a vinovăției.

Consideră apărarea că nici violul părții vătămate xxxxx nu a fost demonstrat prin probe certe, iar inculpatul nu recunoaște acțiunile imputate în acest sens.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 martie 2019, a fost respins ca nefondat apelul avocatului Darii Vladimir în numele inculpatului, admis apelul procurorului, casată sentința în latura stabilirii pedepsei cu pronunțarea unei hotărâri noi potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Țurcanu Ștefan recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. art. 171 alin. (1), 171 alin. (3) lit. a), b), 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal i-a fost stabilită următoarea pedeapsă:

- în baza art. 171 alin. (1) Cod penal – 4 (patru) ani închisoare;
- în baza art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal – 18 (optsprezece) ani închisoare;
- în baza art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal – 18 (optsprezece) ani închisoare.

În temeiul art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă pe termen de 22 (douăzeci și doi) ani, cu executarea în penitenciar de tip închis.

În rest, dispozițiile sentinței cu privire la acțiunea civilă, a cheltuielilor de judecată și a corpurilor delictive a fost menținută.

4.1. În susținerea soluției formulate instanța de apel a reținut constatarea certă de către prima instanță a aspectelor faptice ale cauzei, prin aplicarea corectă pe parcursul judecării ei a normelor legislației procesual-penale ce se referă la examinarea obiectivă, multilaterală și completă, cu respectarea principiului nemijlocirii, oralității și contradictorialității procesului penal, în limita învinuirii formulate în rechizitoriu, cu aprecierea obiectivă a probatoriului administrat la faza urmăririi penale din punct de vedere al pertinentei, utilității, veridicității, concludenței și coroborării reciproce.

Ținând cont de faptul, că inculpatul nu a recunoscut vinovăția, negând atât la faza urmăririi penale cât și la judecarea cauzei întreținerea raporturilor sexuale cu fiicele sale minore, recunoscând spre final doar violul xxxxx (f.d. 158 vol.IV), în vederea respectării prevederilor art. 415-415 Cod de procedură penală și a practicii judiciare, la propunerea părților instanța de apel a dispus cercetarea suplimentară a probatoriului, căruia prima instanță i-a dat o apreciere obiectivă în sensul art. 101 Cod de procedură penală, corect statuând la baza verdictului de condamnare depozițiile părților vătămate xxxxx și a mamei acestora xxxxx

Totodată au fost reținute și alte probe în susținerea vinovăției inculpatului cum ar fi: raportul de evaluare psihologică nr. 396 din 25 septembrie 2017 (f.d. 109-110 vol.I); caracteristica de la locul de trai (f.d. 108 vol.I); raportul de expertiză psihiatrică nr. 225a-2017 din 20 decembrie 2017 (f.d. 201-2013 vol.I); raportul de expertiză psihiatrică nr. 272a-2017 din 02 mai 2018 (f.d. 209-211 vol.I); caracteristica de la autoritatea locală (f.d. 145 vol.I); raportul de expertiză nr. 351 din 08 septembrie 2017 (f.d. 192 vol.I).

În ce privește cazul de viol al xxxxx, înregistrat de către OUP la sesizarea din 06 septembrie 2017 (f.d. 88 vol.I), instanța de apel a reținut, că instanța de fond a dat o apreciere cuvenită declarațiilor părții vătămate, care au fost confirmate de

martorii Maria Mocanu, Nina Prisacari și Ana Rusu, precum și de soțul victimei xxxxx.

În acest sens au mai fost reținute și următoarele probe scrise: raportul de expertiză nr. 199 D din 24 octombrie 2017 (f.d. 168-169 vol.I); raportul de expertiză judiciară nr. 20180500061 din 28 februarie 2018 (f.d. 184-186 vol.I); răspunsurile oferite de către Spitalul de Psihiatrie Bălți cu nr. 01-18/106 din 26 februarie 2018 și 01-18/93 din 19 februarie 2018 (f.d. 222, 224 vol.I); raportul de expertiză psihiatrică ambulatorie nr. 201837A0075 din 30 aprilie 2018 (f.d. 225-226 vol.I); raportul nr. 201936S0046 din 18 iunie 2018 (f.d. 1-7 vol.II).

Drept urmare a cercetării materialului probator, instanța de apel a respins apelul declarat în numele inculpatului de către avocatul Darii Vladimir, ca fiind nefondat, păstrând neschimbată soluția judiciară în ce privește fondul cauzei, care rezultă din probatoriul nominalizat, inclusiv din rapoartele de expertiză psihiatrice ce au confirmat capacitatea minorei xxxxx de a memora și a reproduce, chiar și cu unele inexactități datorate perioadei îndelungate de timp, a circumstanțelor importante pentru cauză, fără denaturarea lor, precum și capacitatea minorei xxxxx de a memora circumstanțele importante pentru dosar, reproducându-le adecvat, ambele nemanifestând tendința de exagerare și denaturare a evenimentelor percepute, în raport cu constatările medicilor psihiatri referitor la capacitatea de prevedere și deliberare a inculpatului a acțiunilor sale criminale, în rezultatul cărora ambele lui fiice minore în vârstă de sub 14 ani au fost grav afectate emoțional și psihologic.

Astfel, că respingând integral solicitarea apărării referitor la achitarea inculpatului Țurcanu Ștefan, deoarece ultimul nu ar fi comis faptele imputate de viol a minorilor, inclusiv din lipsa penetrării organelor genitale, instanța de apel a remarcat, că pentru încadrarea juridică a faptei la componența art. 171 Cod penal, nu este necesară întreținerea de fapt a raportului sexual, aceasta fiind o componență formală, consumându-se în momentul începerii raportului sexual, adică din momentul introducerii depline sau parțiale a membrului viril în cavitatea vaginală, violul considerându-se consumat și în cazul, când membrul viril a fost introdus doar în vestibulul vaginului, dar din anumite cauze, cum ar fi, de exemplu, reacția de vaginism sau acțiunile de rezistență reușite ale victimei etc., nu a fost introdus în profunzime, nefiind obligatorie confirmarea deflorării, durata penetrării sau survenirea ejaculării.

Totodată, raportul sexual se poate manifesta și prin act sexual ca oricare modalitate de obținere a unei satisfacții sexuale prin folosirea sexului sau acționând asupra sexului, ce în consecință apare ca acea practică sexuală, care fiziologic este aptă să producă orgasm, inclusiv și în cazul minorului, care datorită vârstei nu este capabil să aprecieze independent semnificația etico-socială a propriei decizii, a cărui interes este protejat de legea penală indiferent de manifestarea voinței lui.

În ce privește cazul de viol al xxxxx, instanța de apel a remarcat că probele cercetate nu stârnesc careva îndoieli sau incertitudini referitor la încadrarea

corectă a acțiunilor inculpatului la art. 171 alin. (1) Cod penal, fiind recunoscut de el la soluționarea apelurilor.

4.2. Deși încadrarea juridică a faptelor imputate inculpatului a fost considerată corectă, instanța de apel a apreciat ca fiind nejustificat de blândă pedeapsa stabilită lui Țurcanu Ștefan de către instanța de fond, fără acordarea deplinei eficiențe pericolului social sporit a faptelor prejudiciabile comise și urmărilor survenite, în raport cu persoana făptuitorului, ce nu este la prima abatere de legea penală, anterior fiind condamnat la pedeapsa închisorii cu suspendare condiționată a executării ei (f.d. 31-32 vol.II), dispunându-se încetarea unui alt proces penal pe art. 179 alin. (1) Cod penal, ca urmare a retragerii plângerii de către partea vătămată (f.d. 34 vol.II), fiind caracterizat negativ la locul de trai, aflându-se la evidența medicului narcolog ca consumator de băuturi alcoolice, continuând întrebuințarea lor inclusiv și la data comiterii violului părții vătămate xxxxx, fapt confirmat prin rezultatele alcotesterului Drager de la f.d. 158 vol.I, neavând o ocupație utilă ce i-ar asigura o sursă stabilă de venit (f.d. 41 vol.II), motive care au determinat temeinicia cerințelor formulate de procuror, referitor la înăsprirea pedepsei.

Având în susținere prevederile art. art. 61, 75 Cod penal, instanța de apel a reținut că infracțiunile privind viața sexuală, având o profundă semnificație antisocială, generează repercusiuni deosebit de dăunătoare pe plan social, contra desfășurării normale a vieții sexuale a persoanelor. De vreme ce respectarea atributelor inalienabile ale persoanei în sfera relațiilor sociale cu privire la viața sexuală constituie una din bazele existenței societății, vătămarea acestor relații creează o stare de nesiguranță socială, un dezechilibru deosebit de primejdios pentru însăși existența societății. De aceea, reacția penală împotriva respectivelor infracțiuni constituie o necesitate imperioasă. Cu atât mai mult, că doar prin descoperirea crimelor de acest gen cu suportul victimei, poate fi combătut acest viciu, creând încredere referitor la protecția de care dispune din partea Statului de drept.

4.3. Instanța de apel a apreciat drept obiectivă concluzia primei instanțe privind respingerea cerințelor de încasare din contul inculpatului a costului cheltuielilor judiciare în suma totală de 22708 lei, reieșind din obligația statului în sensul art. 6 CțEDO, prin intermediul agenților din cadrul organelor de urmărire penală de a dovedi potrivit art. art. 24, 56 Cod de procedură penală, vinovăția persoanei atrasă la răspundere penală, având conform art. 96-97 Cod de procedură penală, sarcina probațiunii, atâta timp cât legea penală îi garantează acuzatului dreptul la „prezumția nevinovăției”, stipulată la art. 8 Cod de procedură penală, liberându-l de obligația de a-și demonstra nevinovăția.

Totodată, cu referire la dispozițiile alin. (3) art. 75 din Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, instanța de apel a remarcat că la caz ordonatorul expertizei este organul de urmărire penală (f.d. 165, 189, 206, 214, 231 vol.I) și nu partea apărării.

5. Procurorul contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicitând casarea acesteia în partea soluționării cerinței acuzatorului de stat cu privire la încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare în sumă de 22708 lei.

În temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, procurorul susține că decizia recurată în partea contestată este neargumentată, fără a fi luate în considerație prevederile art. art. 227, 228, 229 Cod de procedură penală.

5.1. Avocatul Dănoi Ion în numele inculpatului contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicitând casarea acesteia cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri de achitare a inculpatului de sub învinuirile formulate.

În opinia apărării nevinovăția inculpatului este dovedită în speță, deoarece martorii și părțile vătămate audiate în cadrul cercetării judecătorești nu au furnizat instanței de judecată suficientă informație pentru a se considera că declarațiile acestora pot fi apreciate drept probe pertinente, concludente și utile, care ar confirma vinovăția inculpatului.

Mai mult, declarațiile martorilor urmează a fi apreciate în favoarea lui Țurcanu Ștefan deoarece acestea poartă în sine contradicții esențiale și sunt bazate pe presupuneri.

Susține că din declarațiile părților vătămate nu se constată că a avut loc un viol consumat.

Este de opinia că instanța de apel greșit a respins afirmațiile lui Țurcan Ștefan că aceste învinuiri ar reprezenta o răzbunare din partea mamei și fiicelor, pentru faptul că în anul 2016 a alungat-o pe fiica xxxxx cu soțul acesteia din gospodăria comună, din motiv că aceștia, fără acordul său, au tăiat din gradină toți copacii fructiferi.

Având în vedere că, la pronunțarea unei condamnări, instanța trebuie să-și întemeieze convingerea vinovăției inculpatului pe bază de probe sigure, certe și întrucât în cauză probele în acuzare nu au un caracter cert, nu sunt decisive sau sunt incomplete, lăsând loc unei nesiguranțe în privința vinovăției inculpatului, se impune a se da eficiență regulii potrivit căreia orice îndoială este în favoarea inculpatului (*in dubio pro reo*).

5.2. Inculpatul declară recurs ordinar, prin care solicită rejudecarea cauzei și efectuarea în privința fiicelor sale a expertizei comportamentului simulat, deoarece în privința acuzațiilor aduse, fiicele sale nu spun adevărul.

6. Judecând recursurile ordinare declarate în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia admiterii acestora, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în baza temeiurilor stipulate expres în acest articol.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme

de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Conform art. 424 Cod de procedură penală, instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces.

Instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnatilor.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs admite recursul, casează parțial hotărârea atacată, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația condamnatului, sau, după caz, dispune rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum rezultă din conținutul recursului declarat de procuror, acesta critică decizia instanței de apel în baza temeiului pentru recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, care stipulează că, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul în care *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Pe de altă parte, atât avocatul Dănoi Ion, cât și inculpatul Țurcanu Ștefan, deși în conținutul recursurilor declarate nu au invocat expres un temei din cele 16 conținute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, pentru declararea recursurilor, din esența criticilor formulate se atestă că aceștia solicită achitarea inculpatului, argumente care se subscriu temeiului de casare prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul în care *nu au fost întrunite elementele infracțiunii.*

Referitor la recursurile ordinare declarate de către avocatul Dănoi Ion în numele inculpatului și inculpatul Țurcanu Ștefan, instanța de recurs atestă, că argumentele din recursuri preponderent sunt aceleași care au fost invocate și în apel și se referă în mare parte la dezacordul cu modalitatea de apreciere a probelor, însă la acest capitol Colegiul penal va sublinia, că la etapa judecării recursului nu analizează conținutul mijloacelor de probă, nu dă o nouă apreciere materialului probator și nu stabilește o altă situație de fapt, decât cea constatată de instanțele de fond, aceasta fiind sarcina primordială a instanțelor respective.

Din atare considerente, Colegiul penal nu examinează criticile referitoare la presupusa greșită reținere, pe baza probelor administrate în cauză, a anumitor elemente faptice, ci verifică, prin raportare la situația de fapt stabilită de instanțele de fond, corectitudinea dispunerii condamnării inculpatului conform infracțiunilor incriminate.

În acest sens instanța de recurs menționează, că potrivit art. 113 alin. (1) Cod penal, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea

juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii prevăzute de norma penală.

Colegiul penal reține, că acest temei include cazurile când nu a fost stabilită fapta care corespunde elementelor constitutive ale infracțiunii, nici mijloacele de probă prin intermediul cărora s-au constatat elementele constitutive, ori când nu au fost stabilite faptele care invocă circumstanțele atenuante și agravante ale infracțiunii.

Astfel, instanța de recurs verificând încadrarea juridică a faptelor imputate inculpatului, consideră că instanțele de fond greșit au considerat că inculpatul Țurcanu Ștefan, pe episoadele comise în privința fiicelor sale, urmează a fi condamnat potrivit calificativelor conținute la art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal.

În acest sens, instanța de recurs reține că potrivit sentinței primei instanțe inculpatul Țurcanu Ștefan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. art. 171 alin. (3) lit. a), b); 171 alin. (3) lit. a), b); 171 alin. (1) Cod penal.

Deși instanța de apel a casat sentința în latura stabilirii pedepsei, totuși acesta a menținut sentința în latura penală, considerând că vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptelor imputate acestuia a fost corect înfăptuită de către instanța de apel.

Având în vedere materialele cauzei, instanța de recurs reține că pe episodul săvârșit în privința fiicei xxxxx acțiunile inculpatului au fost încadrate de către instanțele de fond potrivit calificativelor art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, violul, adică raportul sexual, profitând de imposibilitatea persoanei de a se apăra și de a-și manifesta voința, săvârșit asupra unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani aflată în grija, ocrotirea, protecția și educarea făptuitorului.

La fel, pe episodul săvârșit în privința fiicei xxxxx, de către instanțele de fond acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 171 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, cu calificativele violul, adică raportul sexual, profitând de imposibilitatea persoanei de a se apăra și de a-și manifesta voința, săvârșit asupra unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani aflată în grija, ocrotirea, protecția și educarea făptuitorului.

Potrivit jurisprudenței, dispoziția de la lit. a) alin. 3) din art. 171 Cod penal prevede o serie de modalități în care se pot concretiza raporturile speciale dintre victimă și făptuitor, și anume:

- victima se află în grija făptuitorului atunci când acesta are obligația contractuală sau morală de a acorda victimei asistență socială, ori, în virtutea relațiilor de rudenie, are îndatorirea legală de a îngriji victima. Îngrijirea presupune obligația de a acorda ajutor și asistență curentă unei persoane aflate la nevoie datorită vârstei, stării de sănătate, absenței persoanelor care au această obligație potrivit legii. Au obligații de îngrijire față de victimă, de exemplu, persoanele angajate de particulari pentru îngrijirea unor bolnavi sau bătrâni, personalul de îngrijire din unitățile sanitare sau așezămintele sociale (spitale, sanatorii, azile, internate), etc. deci, persoanele care în temeiul unui

contract de prestări servicii, a unui contract de muncă sau a relațiilor de rudenie au îndatorirea de a avea grijă de victimă;

- victima se afla sub ocrotirea făptuitorului, atunci când ultimul are calitatea de tutore ori de curator în raport cu victima sau când făptuitorul și-a asumat în fapt sarcina de a ocroti un minor;

- victima se află sub protecția făptuitorului, în cazul în care este privată în mod legal de libertate, de exemplu, se află într-o instituție de reeducare, iar cel care a săvârșit violul are obligația de a o păzi și supraveghea;

- victima se află la educarea făptuitorului atunci când acesta face parte din rândul cadrelor didactice sau al personalului pedagogic, fie că este o persoană angajată de către părinții victimei, pentru educarea și instruirea acesteia. Obligația de educare revine cadrelor didactice de orice grad și specialitate și personalului didactic auxiliar (pedagog, laborant, bibliotecar), inclusiv persoanelor care sunt angajate în particular pentru anumite activități instructiv-educative (meditatori, instructori).

Astfel, reieșind din explicațiile descrise mai sus, se constată că, în cauza dată, lipsește semnul calificativ prevăzut la art. 171 alin. (3) lit. a) Cod penal imputate inculpatului - „*persoană care se află în grija, ocrotirea, protecția și educarea făptuitorului*”, deoarece nu s-a stabilit elementul constitutiv în cauză, pentru realizarea căreia este necesar ca între făptuitor și victimă să existe, la momentul săvârșirii faptei, un raport special, fapt ce denotă că atât prima instanță, cât și instanța de apel, incorect au reținut în seama inculpatului acest semn calificativ.

Totodată, reținând dispoziția art. 133¹ lit. a) Cod penal care definește noțiunea de „membru de familie” ce presupune două accepțiuni diferite, în funcție de lipsa sau prezența conlocuirii făptuitorului și victimei:

- a) în condiția de conlocuire: persoanele aflate în căsătorie, în divorț, sub tutelă și curatelă, rudele, afinii lor, soții rudelor, persoanele aflate în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj) sau dintre părinți și copii;

- b) în condiția de locuire separată: persoanele aflate în căsătorie, în divorț, rudele, afinii lor, copiii adoptivi, persoanele aflate sub curatelă, persoanele care se află ori s-au aflat în relații asemănătoare celor dintre soți (concubinaj).

Astfel, reieșind din prevederile legale menționate mai sus, se constată că, în cauza dată, lipsește semnul calificativ prevăzut la lit. a) din art. 171 alin. (3) Cod penal, imputat inculpatului - „*persoană care se află în grija, ocrotirea, protecția și educarea făptuitorului*”, fiind prezent doar semnul calificativ „săvârșit asupra unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani”.

Or, din materialele cauzei și anume certificatele de divorț și de naștere a copiilor (f.d. 100, 104-105, 136 Vol.I,) rezultă, că inculpatul Țurcanu Ștefan, la data săvârșirii infracțiunilor în privința fiicelor sale, era căsătorit cu xxxxx, fapt ce confirmă că inculpatul este membru de familie al părților vătămate xxxxx, însă ținând cont de prevederile art. 325 Cod de procedură penală, din motiv că inculpatului nu i-a fost imputat în învinuire – comiterea infracțiunii asupra unui membru de familie, instanța nu este în drept să-i rețină acest semn calificativ.

Totodată, din materialele cauzei rezultă, că Țurcanu Ștefan, fiind tatăl biologic al părților vătămate, cunoștea cert vârsta acestora, care la data săvârșirii faptelor infracționale nu aveau împliniți 14 ani, respectiv în acțiunile acestuia fiind prezent semnul calificativ prevăzut la lit. b) din alin. (3) art. 171 Cod penal, pe ambele episoade.

Prin urmare, Colegiul penal conchide că, în cauză, din învinuirea inculpatului Țurcanu Ștefan, urmează a fi exclus semnul calificativ prevăzut la *lit. a) alin. (3) din art. 171 Cod penal*, iar acțiunile lui urmează a fi încadrate juridic în prevederile art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, după semnele calificative: violul, adică raportul sexual, profitând de imposibilitatea persoanei de a se apăra și de a-și manifesta voința, săvârșit asupra unei persoane minore în vârstă de până la 14 ani, pe episoadele săvârșite în privința fiicelor sale xxxxx.

Referitor la episodul de viol comis în privința părții vătămate xxxxx, Colegiul penal reține că prima instanță a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 171 alin. (1) Cod penal, *violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința*, concluzia căreia în această parte a fost menținută de către instanța de apel, care a constatat, că instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului, care de altfel pe acest capăt de învinuire în instanța de apel și-a recunoscut vinovăția.

Sub aspectul vinovăției inculpatului de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. b), art. 171 alin. (3) lit. b) și art. 171 alin. (1) Cod penal, Colegiul penal consideră, că instanța de apel legal și întemeiat a menținut hotărârea primei instanțe, deoarece la judecarea apelurilor, a verificat legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, respectând prevederile art. 414 alin. (1), (5) și 417 alin. (8) Cod de procedură penală, aceasta cuprinzând motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată, așa cum este indicat în pct. 4 din prezenta decizie, soluție pe care instanța de recurs și-o însușește și reiterarea căreia nu o consideră necesară.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de instanțele de fond. Or, în cazul în care instanțele de fond și-au motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției acestor instanțe (hotărârile CEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei).

Astfel că în restul laturii penale, instanța de recurs consideră că nu sunt temeuri de implicare, dispozițiile hotărârii contestate urmând a fi menținute.

La stabilirea pedepsei, ținând seama de prevederile stipulate în art. art. 61, 75 Cod penal, instanța de recurs ține cont de gravitatea faptelor săvârșite de inculpat, și anume 3 infracțiuni, una dintre care face parte din categoria celor mai puțin grave, iar două din categoria celor deosebit de grave, de personalitatea inculpatului, care anterior a fost condamnat la pedeapsa închisorii cu suspendare condiționată a executării ei (f.d. 31-32 vol.II), dispunându-se încetarea unui alt proces penal pe art. 179 alin. (1) Cod penal, ca urmare a retragerii plângerii de către partea vătămată (f.d. 34 vol.II).

Totodată instanța de recurs reține că inculpatul este caracterizat negativ la locul de trai, aflându-se la evidența medicului narcolog ca consumator de băuturi alcoolice, continuând întrebuințarea lor inclusiv și la data comiterii violului părții vătămate xxxxx, fapt confirmat prin rezultatele alcotesterului Drager de la f.d. 158 vol.I, neavând o ocupație utilă ce i-ar asigura o sursă stabilă de venit (f.d. 41 vol.II).

Nu în ultimul rând instanța de recurs ține cont și de rezonanța socială a infracțiunilor săvârșite și urmările prejudiciabile pe care le au asemenea infracțiuni, două dintre care au fost comise în privința fiicelor biologice.

Așa fiind, având în vedere comportamentul inculpatului de până, în timpul și după săvârșirea infracțiunilor, precum și pe toată durata procesului de judecată, ținând cont de scopul pedepsei penale de restabilire a echității sociale, corectarea inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, Colegiul penal consideră că în baza art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, pe episodul săvârșit în privința fiicei xxxxx, inculpatului urmează a-i fi aplicată pedeapsa de 17 ani închisoare, la fel și pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, în privința fiicei xxxxx, acestuia urmează a-i fi aplicată pedeapsa de 17 ani închisoare.

Colegiul penal lărgit în corespundere cu prevederile art. 84 alin. (1) Cod penal, consideră că corijarea și reeducarea lui Țurcanu Ștefan poate avea loc doar prin izolarea lui de societate, iar pentru concurs de infracțiuni, ținând cont și de pedeapsa stabilită de instanța de apel în baza art. 171 alin. (1) Cod penal, de 4 ani închisoare, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Țurcanu Ștefan i se stabilește pedeapsa definitivă pe termen de 21 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

În privința recursului ordinar declarat de către procuror, Colegiul penal reține că partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de faptul că instanța de apel a menținut sentința prin care a fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat, privind încasarea de la inculpatul Țurcanu Ștefan a cheltuielilor de judecată în sumă de 22708 lei.

Colegiul lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că această instanță, la examinarea apelului procurorului, nu a respectat întru totul prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, astfel că hotărârea atacată în latura civilă nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În vederea desfășurării motivelor care au stat la baza acestei concluzii, instanța de recurs reține că, prin sentința primei instanțe a fost respinsă ca neîntemeiată cerința procurorului privind încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor de judecată în sumă de 22708 lei, soluție menținută în această parte și de către instanța de apel.

Cu referire la cerințele procurorului de încasare a cheltuielilor judiciare din contul inculpatului Țurcanu Ștefan, instanța de apel a indicat în motivarea soluției adoptate, că ordonatorul expertizelor este organul de urmărire penală (f.d. 165, 189, 206, 214, 231 vol.I) și nu partea apărării, astfel considerând necesară respingerea apelului procurorului sub acest aspect.

Analizând soluția instanței de apel prin prisma prevederilor legale aplicabile speței, Colegiul penal lărgit atestă, că instanța ierarhic inferioară nu a pătruns pe deplin în esența problemei dedusă judecătii, or, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare, instanța de apel urma să verifice data la care au fost efectuate expertizele judiciare pe caz, întrucât prin Legea nr. 316 din 22 decembrie 2017, în vigoare din 09 februarie 2018 (publicată în Monitorul Oficial cu nr. 40-47 art. 108 din 09 februarie 2018), a fost abrogat alin. (2) art. 143 Cod de procedură penală, care prevedea că, plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat, pe când o parte din rapoartele de expertiză judiciară înfăptuite pe dosar, au fost efectuate deja după data de 09 februarie 2018.

Pe lângă aceasta Colegiul lărgit remarcă, că la soluționarea chestiunii date, instanța de apel urma să țină cont și de prevederile art. 397 pct. 5) și art. 416 Cod de procedură penală, urmând în mod clar să se pronunțe cu privire la repartizarea cheltuielilor judiciare.

În această ordine de idei Colegiul penal constată că, dispunând menținerea sentinței prin care a fost respinsă ca neîntemeiată solicitarea procurorului privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 22708 lei, instanța de apel nu a ținut cont în deplină măsură de prevederile legislației procesual-penale, adoptând o soluție pripită.

Reieșind din cele sus menționate, Colegiul conchide că eroarea de drept invocată de procuror și-a găsit confirmare în speță, deoarece instanța de apel nu a respectat prevederile art. 414 Cod de procedură penală, și, ținând cont de faptul, că eroarea comisă de către instanța de apel, nu poate fi reparată în instanța de recurs, decizia atacată urmează a fi casată în latura civilă, în partea soluționării cerinței procurorului referitor la încasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să înlăture erorile constatate mai sus, ținând cont de motivele casării

deciziei atacate și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admit recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, de către avocatul Dănoi Ion în numele inculpatului și de către inculpatul Țurcanu Ștefan, se casează parțial, în latura penală, sentința Judecătorei Bălți (sediul Central) din 17 decembrie 2018 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 martie 2019, se rejudecă cauza și se pronunță în această parte o nouă hotărâre prin care **Țurcanu Ștefan xxxxx** se recunoaște vinovat și se condamnă:

- în baza art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, cu aplicarea pedepsei de 17 (șaptesprezece) ani închisoare;

- în baza art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, cu aplicarea pedepsei de 17 (șaptesprezece) ani închisoare.

Conform art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Țurcanu Ștefan xxxxx i se stabilește pedeapsa definitivă pe termen de 21 (douăzeci și unu) ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 martie 2019 se casează și în partea soluționării cerinței procurorului referitor la încasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului, cu remiterea cauzei în această parte spre rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, dispozițiile hotărârilor contestate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **30 august 2019**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Boico Victor

O P I N I E S E P A R A T Ă

în conformitate cu prevederile art. 339 alin (7), 340 alin. (3) Cod de procedură penală (în cauza **Țurcanu Ștefan xxxxx**)

1. Prin decizia Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 06 august 2019 a fost adoptată în cadrul judecării recursurilor ordinare declarate în cauza indicată următoarea soluție: „*Se admit recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Formusatii Andrei, de către avocatul Dănoi Ion în numele inculpatului și de către inculpatul Țurcanu Ștefan, se casează parțial, în latura penală, sentința Judecătoriei Bălți (sediul Central) din 17 decembrie 2018 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 martie 2019, se rejudecă cauza și se pronunță în această parte o nouă hotărâre prin care Țurcanu Ștefan xxxxx se recunoaște vinovat și se condamnă:*

- în baza art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, cu aplicarea pedepsei de 17 (șaptesprezece) ani închisoare;

- în baza art. 171 alin. (3) lit. b) Cod penal, cu aplicarea pedepsei de 17 (șaptesprezece) ani închisoare.

Conform art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, lui Țurcanu Ștefan xxxxx i se stabilește pedeapsa definitivă pe termen de 21 (douăzeci și unu) ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 06 martie 2019 se casează și în partea soluționării cerinței procurorului referitor la încasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului, cu remiterea cauzei în această parte spre rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, dispozițiile hotărârilor contestate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.”

2. Deși am susținut opinia colegilor cu privire la soluția pronunțată în latura penală, în același timp nu sunt de acord soluția adoptată de către Colegiul penal lărgit în partea admitterii recursului procurorului în latura civilă și consider, că în această parte urma a fi adoptată o soluție de respingere a recursului procurorului.

Consider că motivele și argumentele pe care le-a pus instanța de recurs la baza soluției de casare a hotărârii instanței de apel, în partea soluționării cerinței procurorului referitor la încasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului, nu au fost invocate de către procuror nici la una dintre etapele examinării cauzei.

Casând decizia instanței de apel, Colegiul penal și-a expus considerentele, că cheltuielile judiciare în speță ar putea fi încasate din contul inculpatului, deoarece legislația de procedură penală (art. 143 alin. (2), 227, 229) prevăd posibilitatea

încasării din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare legate de desfășurarea la caz a expertizelor, dând indicații instanței de apel să-și motiveze hotărârea pronunțată.

Disponând rejudecarea cauzei în partea examinării laturii civile a cauzei cu referire la cheltuielile de judecată, instanța de recurs, în opinia mea, nu a ținut cont de faptul, că nici la una dintre etapele examinării cauzei procurorul nu a adus careva argumente legale, precum și probe, care ar confirma posibilitatea încasării cheltuielilor judiciare din contul inculpatului.

Procurorul nu a invocat aceste argumente nici la depunerea recursului, indicând doar că, în opinia sa, potrivit legii cheltuielile urmează a fi încasate din contul inculpatului, dar n-a specificat din care considerente a ajuns el la această concluzie și ce circumstanțe le invocă în acest sens.

Astfel, consider, că instanța de recurs a admis un recurs nemotivat, întemeindu-și soluția pe argumente neinvocate de către recurent la nici una dintre etapele desfășurării procesului penal.

3. Cu această ocazie vreau să menționez, că instanța de recurs, casând decizia instanței de apel, a intenționat să modifice practica judiciară existentă prin care se respingeau solicitările procurorului de încasare din contul inculpatului a cheltuielilor judiciare, considerând că legislația în prezent permite dispunerea încasării acestora din contul inculpatului.

Cu referire la acest subiect vreau să menționez, că, în opinia mea, legislația actuală cu referire la încasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului nu este clară, deoarece nu stabilește într-un mod explicit temeiurile și condițiile de încasare a acestora din contul inculpatului, precum și faptul cui îi revine sarcina probației în acest sens, iar instanța de recurs nu a adus o claritate în această privință, deși în joc este respectarea drepturilor inculpaților la un proces echitabil.

Judecător

Nadejda Toma